

Universal Declaration of Human Rights - Azerbaijani, North (Cyrillic)

© 1996 - 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

ИНСАН ХҮГУГЛАРЫ НАГГЫНДА ҮМУМИ БЭЖАННАМЭ

ПРЕАМБУЛА

Бәшәр аиләсинин бүтүн үзвләринә хас олан ләјагәт һиссинин вә онларын бәрабәр вә аҗрылмаз һүгугларынын танынмасынын азадлыг, әдаләт вә үмуми сүлһүн әсасы олдуғуну нәзәрә алараг,

инсан һүгугларына етинасызлыг вә нифрәтин бәшәриҗәти дәһшәтә кәтирән барбаризм һәрәкәтләринә сәбәб олдуғуну вә инсанларын сөз вә етигад азадлығына малик, горху вә еһтиҗачдан азад олдуглары дүнҗанын җарадылмасынын бәшәриҗәтин ән али истәҗи олдуғуну нәзәрә алараг,

инсанын сон васитә кими истибдад вә зүлмә гаршы гиҗама галхмаға мәчбур олмамасыны тәмин етмәк үчүн инсан һүгугларынын ганунун һакимиҗәти илә мүдафиә олунмасынын зәрурилиҗини нәзәрә алараг,

халглар арасында мөһрибан мүнәсибәтләрин инкишафыны дәстәкләмәҗин вачиблиҗини нәзәрә алараг,

Бирләшмиш Милләтләрин халгларынын БМТ Низамнамәсиндә әсас инсан һүгугларына, инсан шәхсиҗәтинин ләјагәт вә дәҗәринә, киши вә гадынларын һүгуг бәрабәрлиҗинә инамларыны тәсдиг етдикләрини вә даһа кениш азадлыг шәраитиндә социал тәрәгги вә һәҗат шәраитинин җахшылашдырылмасына җардым етмәҗи гәт етдикләрини нәзәрә алараг,

үзв дөвләтләрин БМТ илә әмәкдашлыг шәраитиндә инсан һүгугларына вә әсас азадлыгларә үмуми һөрмәт вә онларә әмәл олунмасына җардым етмәҗи өһдәләринә көтүрдүкләрини нәзәрә алараг,

бу һүгуг вә азадлыгларын характеринин там шәкилдә дәрк олунмасынын һәмин өһдәлиҗин һәртәрәfli җеринә җетирилмәси үчүн бөҗүк әһәмиҗәт кәсб етдиҗини нәзәрә алараг,

БМТ Баш Ассамблеҗасы

Инсан һүгуглары наггында Үмуми Бәжаннамәни, һәр бир кәсин вә чәмиҗәтин һәр бир органынын бу Бәжаннамәни рәһбәр тутараг маарифчилик вә тәдрис җолу илә һәмин һүгуг вә азадлыгларә һөрмәт олунмасына җардым етмәси вә милли вә беҗнәлхалг сәвиҗәдә тәрәггипәрвәр тәдбирләр җолу илә, һәм тәшкилатын үзвү олан халглары, һәм дә онларын җурисдиксиҗасы алтында олан әразиләрин халглары арасында үмумиликдә вә еффеktiv танынмасы вә һәҗата кечирилмәсинә сәҗ көстәрмәләри мәгсәдилә бүтүн халглар вә бүтүн дөвләтләрин җеринә җетирмәҗә чан атмалы олдуглары вәзифә кими бәҗан едир.

Маддә 1

Бүтүн инсанлар ләјагәт вә һүгугларына көрә азад вә бәрабәр доғулурлар. Онларын шүүрлары вә вичданлары вар вә бир-бирләринә мүнәсибәтдә гардашлыг руһунда даврамалыдырлар.

Маддә 2

Һәр бир шәхс иргиндән, дәрисинин рәнкинән, чинсиндән, дилинән, дининдән, сиҗаси вә диҗәр әгидәсиндән, милли вә җа социал мәншәҗиндән, әмлак, социал мөвге вә диҗәр вәзиҗәтиндән

асылы олмажараг бу Бэжаннамэдэ елан олунмуш бүтүн һүгуг вэ азадлыгара малик олмалыдыр.

Бундан элавэ, һәмин шәхсин мәнсуб олдуғу өлкәнин вэ ја әразинин, һәмин әразинин мүстәгил, гәјјумлуг алтында олан, өзүидарәолунмажан вэ ја суверенлији һәр һансы шәкилдә мәһдудлашмыш олмасындан асылы олмажараг, сijasы, һүгуги вэ бејнәлхалг статусундан асылы олараг һеч бир ајры-сечкилик гојулмамалыдыр.

Маддә 3

һәр бир шәхсин јашамаг, азадлыг вэ шәхси тохунулмазлыг һүгугу вар.

Маддә 4

һеч ким көлә вэ ја асылы вәзијјәтдә сахланыла билмәз; гулдарлыг вэ гул тичарәти бүтүн формаларда гадаған едилир.

Маддә 5

һеч ким ишкәнчәјә вэ ја гәддар, гејри-инсани вэ ја онун ләјагәтини алчалдан мүнәсибәтә вэ чәзаја мәрүз галмамалыдыр.

Маддә 6

һәр бир шәхс һарада олмасындан асылы олмажараг өзүнүн һүгуг субъектлтилизинин танынмасы һүгугуна маликдир.

Маддә 7

Бүтүн инсанлар ганун гаршысында бәрабәрдирләр вэ ганун тәрәфиндән бәрабәр мүдафиә һүгугуна маликдирләр. Бүтүн инсанлар бу Бэжаннамәни позан һәр һансы ајры-сечкиликдән вэ белә ајры-сечкилијә һәр һансы чәһддән бәрабәр мүдафиә олунма һүгугуна маликдирләр.

Маддә 8

һәр бир шәхс Конститусиянын вэ ја ганунун она вердији һүгугларын позулмасы заманы сәләһијјәтли милли мәһкәмәләр тәрәфиндән һүгугларынын бәрпа олунмасы һүгугуна маликдир.

Маддә 9

һеч ким өзбашына һәбсә, тутулмаја вэ ја сүркүнә мәрүз гала билмәз.

Маддә 10

һәр бир шәхс онун һүгуг вэ вәзифәләринин тәјини вэ она гаршы ирәли сүрүлмүш чинајәт иттиһамынын әсаслылығынын мүәјјәнләшдирилмәси үчүн онун ишинин мүстәгил вэ битәрәф мәһкәмәдә, там бәрабәрлик әсасында, ашкарлыг вэ әдаләтин бүтүн тәләбләринин көзләнилмәси шәраитиндә бахылмасы һүгугуна маликдир.

Маддә 11

1. Чинајәт төрәтмәкдә иттиһам олунан һәр бир шәхс күнаһы она мүдафиә үчүн бүтүн имканларын тәмин олундуғу ачыг мәһкәмә истинтагында гануни шәкилдә сүбут олунанадәк күнаһсыз һесаб едилмәк һүгуна маликдир.

2. һеч бир кәс милли ганунверичилик вә ја бејнәлхалг һүгуга әсасән төрәдилдији заман чинајәт һесаб едилмәјән һәрәкәт вә ја һәрәкәтсизлик үчүн чинајәтдә иттиһам олуна билмәз. Ејни заманда чинајәтин төрәдилдији заман тәтбиг олуна биләчәк чәзадан даһа ағыры тәтбиг олуна билмәз.

Маддә 12

Һеч ким шәхси вә аилә һәјатына мүдаһиләјә, евинин тохунулмазлығына, мәктублашмасынын кизлилијинә, шәрәф вә нүфузуна өзбашына гәсдә мәрүз гала билмәз. Һәр бир шәхсин белә мүдаһилә вә гәсдән ганун тәрәфиндән мүдафиә олунмаг һүгугу вар.

Маддә 13

1. Һәр бир шәхс һәр бир өлкә һүдудунда сәрбәст һәрәкәт етмәк вә јашајыш јери сечмәк һүгугуна маликдир.
2. Һәр бир шәхс өз өлкәси дә даһил олмагла истәнилән өлкәни тәрк етмәк вә өз өлкәсинә гајытмаг һүгугуна маликдир.

Маддә 14

1. Һәр бир шәхс диқәр өлкәләрдә тәғибдән сығыначаг ахтармаг вә бу сығыначагдан истифадә етмәк һүгугуна маликдир.
2. Бу һүгуг һәғигәтән дә гејри-сигаси чинајәт вә ја Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вә принципләринә зидд һәрәкәт төрәдилмәсинә әсасланан тәғибләр заманы истифадә олуна билмәз.

Маддә 15

1. Һәр бир шәхс вәтәндашлыг һүгугуна маликдир.
2. Һеч ким өзбашына олараг вәтәндашлыгдан вә вәтәндашлығыны дәјишмәк һүгугундан мәһрум едилә билмәз.

Маддә 16

1. Јеткинлик јашына чатмыш кишиләр вә гадынлар ирги, милли вә дини әламәтләринә кәрә һеч бир мәһдудижјәт гојулмадан никаһа даһил олмаг вә аилә гурмаг һүгугуна маликдирләр. Онлар никаһа даһил оларкән, никаһ мүддәтиндә вә онун позулмасы заманы ејни һүгуглардан истифадә едирләр.
2. Никаһ, никаһа даһил олан һәр ики тәрәфин азад вә там разылығы оларса бағлана биләр.
3. Аилә чәмијјәтин тәбии вә башлыча груп ваһидидир вә чәмијјәт вә дөвләт тәрәфиндән мүдафиә олунма һүгугуна маликдир.

Маддә 17

1. Һәр бир шәхсин һәм тәкбашына, һәм дә диқәрләри илә бирликдә мүлкијјәтә саһиб олма һүгугу вар.
2. Һеч ким өзбашына олараг мүлкијјәтдән мәһрум едилә билмәз.

Маддә 18

Һәр бир шәхс дүшүнчә, вичдан вә дин азадлығы һүгугуна маликдир; бу һүгуга өз динини вә етигадыны дәјишмәк азадлығы вә өз дининә вә инанчларына тәһсил, дуа вә дини вә ритуал ајинләр заманы тәкликдә вә ја башгалары илә бирликдә, ашкар вә ја фәрди шәкилдә етигад етмәк азадлығы дахилдир.

Маддә 19

Һәр бир шәхс әгидә вә ону сәрбәст ифадә етмәк азадлығы һүгугуна маликдир; бу һүгуга манеәсиз олараг әгидәјә малик олмаг вә информасија вә идејалары дөвләт сәрһәдләриндән асылы олмајараг истәнилән васитәләрлә ахтармаг, әлдә етмәк вә јајмаг азадлығы дахилдир.

Маддә 20

1. Һәр бир шәхс динч јығынчаглар вә ассосиасијалар азадлығы һүгугуна маликдир.
2. Һәр бир шәхс һәр һансы бир ассосиасијаја гошулмаға мәчбур едилә билмәз.

Маддә 21

1. Һәр бир шәхс дөвләтин идарә олунмасында билаваситә вә ја азад шәкилдә сечилимиш нүмајәндәләр васитәсилә иштирак етмәк һүгугуна маликдир.
2. Һәр бир шәхс өз өлкәсиндә дөвләт хидмәтиндә гуллуғ етмәк үчүн бәрабәр имкана малик олмаг һүгугуна маликдир.
3. Халгын ирадәси игтидар һакимијјәтинин әсасы олмалыдыр; бу ирадә өз ифадәсини кизли сәсвермә јолу илә, үмуми вә бәрабәр сечки һүгугу вә ја сәсвермәнин азадлығыны тәмин едән диқәр ејнимәналы формалар әсасында кечирилән мүтамади вә сахталашдырылмамыш сечкиләрдә тапмалыдыр.

Маддә 22

Һәр бир шәхс чәмијјәтин үзвү кими социал мүдафиә һүгугуна вә милли сәјләр вә бејнәлхалг әмәкдашлығ јолу илә вә һәр бир дөвләтин структуру вә ресурсларына ујғун олараг онун ләјагәтинин мүдафиәси вә шәхсијјәтинин азад инкишафы үчүн игтисади, социал вә мәдәни саһәләрдә һүгуғлара маликдир.

Маддә 23

1. Һәр бир шәхсин әмәк, сәрбәст иш јери сечмәк, әдаләтли вә јахшы иш шәраити вә ишсизликдән мүдафиә һүгугу вар.
2. Һәр бир шәхс һеч бир ајры-сечкилик олмадан ејни иш үчүн ејни әмәк һаггы алмаг һүгугуна маликдир.
3. Һәр бир ишләјән шәхс, әмәјинин лазым кәләрсә диқәр социал мүдафиә васитәләрилә тамамланан, онун өзүнүн вә аиләсинин лајигли доланышығыны тәмин едә билән әдаләтли вә гәнаәтбәхш өдәнилмәси һүгугуна маликдир.
4. Һәр бир шәхсин һәмкарлар иттифагы јаратмаг вә өз социал марағларыны мүдафиә етмәк үчүн һәмкарлар иттифағларына дахил олмаг һүгугу вар.

Маддә 24

Һәр бир шәхсин истираһәт вә асудә вахт, о чүмләдән иш күнүнүн ағлабатан һүдуду вә өдәнилән мүтамади мәзунијјәт һүгугу вар.

Маддә 25

1. һәр бир шәхс онун өзүнүн вә аиләсинин сәһһәт вә рифаһыны тәмин етмәк үчүн лазым олан, гида, кежим, тибби хидмәт вә лазыми социал тәминат да дахил олмагла һәјат сәвијјәси һүгугуна вә ишсизлик, хәстәлик, әлиллик, дул галма, гочалыг вә ондан асылы олмајан сәбәбләр үзүндән јашајыш васитәләринин итирилмәси заманы тәминат һүгугуна маликдир.

2. Аналыг вә ушаглыг хүсуси гајғы вә јардым алмаг һүгугуна маликдирләр. һәм никаһ нәтичәсиндә һәм дә никаһдан кәнар доғулмуш ушаглар ејни социал мүдафиәдән истифадә етмәлидирләр.

Маддә 26

1. һәр бир шәхсин тәһсил һүгугу вар. Ән азы ибтидаи вә үмуми тәһсил пулсуз олмалыдыр. Ибтидаи тәһсил ичбари олмалыдыр. һәр кәс техники вә пешә тәһсили алмаг имканына малик олмалыдыр, али тәһсил дә һәр кәсин габилијјәти әсасында һамыја ејни дәрәчәдә мүјәссәр олмалыдыр.

2. Тәһсил инсан шәхсијјәтинин там инкишафына вә инсан һүгуглары вә әсас азадлыглары һөрмәтин артырилмасына јөнәлдилмәлидир. Тәһсил халглар, ирги вә дини групплар арасында гаршылыглы анлашманын, дөзүмлүлүјүн вә достлуғун мөһкәмләндирилмәсинә вә Бирләшмиш Милләтләрин сүлһү горума саһәсиндә фәалијјәтинә јардым етмәлидир.

3. Валидејнләр өз азјашлы ушагларынын тәһсил нөвүнү сечмәкдә үстүнлүјә маликдирләр.

Маддә 27

1. һәр бир шәхс чәмијјәтин мәдәни һәјатында сәрбәст иштирак етмәк, инчәсәнәтдән һәзз алмаг, елми тәрәггидә иштирак етмәк вә онун фәјдасындан истифадә етмәк һүгугуна маликдир.

2. һәр бир шәхс мүәллифи олдуғу елми, әдәби, вә инчәсәнәт әсәрләринин нәтичәсиндә мејдана чыхан мадди вә мәнәви мәнәфеләринин горунмасы һүгугуна маликдир.

Маддә 28

һәр бир шәхсин бу Бәјаннамәдә әкс олунмуш һүгуг вә азадлыгларын там тәмин олундуғу социал вә бејнәлхалг дүзүм һүгугу вар.

Маддә 29

1. һәр бир шәхс јалныз онун азад вә там инкишафы мүмкүн олдуғу чәмијјәт гаршысында вәзифәләр дашыјыр.

2. Өз һүгуг вә азадлыгларыны һәјата кечирәркән һәр бир шәхс јалныз елә мөһдудијјәтләрә мәруз гала биләр ки, онлар ганун тәрәфиндән диқәрләринин һүгуг вә азадлыгларынын танынмасы вә һөрмәт олунмасынын тәмин едилмәси вә демократик чәмијјәтин әхлаги, ичтимаи асајиш вә үмуми рифаһ тәләбләрини өдәмәк мәгсәдилә тәјин едилмиш олсун.

3. Бу һүгуг вә азадлыгларын һәјата кечирилмәси Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вә принципләринә зидд олмамалыдыр.

Маддә 30

Бу Бәјаннамәдә һеч нә һәр һансы дөвләтә, шәхсләр групуна вә ајры-ајры шәхсләрә Бәјаннамәндә елан олунмуш һүгуг вә азадлыгларын мөһвинә јөнәлмиш һәр һансы фәалијјәтлә

мәшғул олмаг вә ја һәр һансы һәрәкәти төрәтмәк һүгугунун верилмәси кими тәфсир олуна билмәз.
